

Täysistunto

Maanantai 27.6.2022 klo 14.09—19.52

7. Hallituksen esitys eduskunnalle seksuaalirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 13/2022 vp
Lakialoite LA 24, 51, 96/2020 vp
Kansalaisaloite KAA 2/2019 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 10/2022 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Laiho.

Keskustelu

18.15 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle seksuaalirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslain seksuaalirikoksia koskevat säännökset.

Tämä esitys on askel oikeaan suuntaan huomioiden sen kritiikin, mitä luonnosvaiheessa vuonna 2020 esitettiin, ja siihen verrattuna esitys on parempi. Tässä esityksessä on edelleen kuitenkin merkittäviä ongelmia erityisesti liittyen kriminalisointiin, teon tunnusmerkistöihin ja rangaistusasteikkoihin liittyviin puutteisiin, jotka pitäisi korjata, jotta seksuaalirikoksista tuomittavat rangaistukset olisivat riittävän ankaria.

Raiskauksesta annettavat tuomiot ovat Suomessa useimmiten ehdollisia ja lievempiä kuin muissa Pohjoismaissa. Hallituksen esityksen mukaan raiskauksen vähimmäisrangaistusta ei korotettaisi nykyisestä yhdestä vuodesta vankeutta. Me kaikki tiedetään, miten merkittävä asia raiskaus on rikoksena. Se on vakava ja tuomittava, ja valtaosa raiskausrikoksista kuitenkin tällä hetkellä tuomitaan käyttäen rangaistusasteikon alapäätä. Lisäksi on huomioitava se, että ilman poikkeuksellisia perusteita alle kahden vuoden vankeusrangaistukset Suomessa tuomitaan ehdollisina, ja kokoomus on katsonut, että tämä vähimmäisrangaistus ei ole riittävä. Tiedämme myös, että seksuaalirikokset painottuvat suhteessa enemmän maahanmuuttajataustaisille henkilöille, eli siellä on tekijöinä heitä enemmän. Olisi tärkeää tämänkin osalta, että saisimme rangaistusasteikkoa paremmin kuvaamaan sitä rangaistuksen vakavuutta, ja mikäli rangaistus olisi kaksi vuotta ehdotonta vankeutta, niin esimerkiksi turvapaikanhakija voitaisiin karkottaa pois Suomesta sillä perusteella.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä myöskään lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksia ei ole kovennettu siinä määrin kuin pitäisi. Lapsille ja nuorille kajoaminen seksuaalisuuteen rikoksella on merkittävä kehitystä vaarantava tekijä. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön vähimmäisrangaistus pitäisi korottaa ilman muuta neljästä kuukaudesta yhteen vuoteen vankeutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2022 vp

Myös törkeiden rikosten soveltamiskynnysten alentaminen tunnusmerkistöjä tarkistamalla tulisi tehdä. Olemme nostaneet esille myös sukupuoliyhteyden eläimen kanssa, mikä vaatisi kriminalisointia. Tästä on aiempia lakialoitteitakin olemassa.

Yhä enemmän näemme myös verkossa kuvamateriaalia, joka ei ole lapsille tai ylipäänsä tarkoitettu yleiseen jakeluun. Meidän pitäisi pystyä paremmin puuttumaan siihen, mitä verkossa jaetaan — minkälaista kuvamateriaalia — ja erityisen tuomittavaa se on silloin, kun se koskee lapsia. Väkivaltakuvauksen hallussapito olisi kriminalisoitava. Voimassa olevan lainsäädännön tai hallituksen esityksen mukaan väkivaltakuvauksen hallussapito ei Suomessa ole rikos. Suomessa materiaalia saa ladata ja katsoa, mutta rangaistavaa siitä tulee vasta, jos sitä levittää eteenpäin. Poliisin mukaan lasten pahoinpitelykuvauksia tuotetaan koko ajan enemmän, ja kotietsinnöillä löytyy videoita raa'asta väkivallasta, jopa vauvan tappamisesta. Näissä tilanteissa, jos näyttöä levittämisestä ei saada, tällaisen raa'an väkivaltamateriaalin hallussapidosta ei tule nykyisen lainsäädännön mukaan mitään seuraamusta. Tällaisen materiaalin lataaminen ja hallussapito kuitenkin osoittaa tekijässä poikkeuksellista väkivallan ihannointia, ja materiaaleja käytetään seksuaalisiin tarkoituksiin. Tämän johdosta raa'an väkivaltamateriaalin hallussapidon säätäminen rangaistavaksi on perusteltua.

Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidolle on säädettävä törkeä tekemuoto.

Tämän lakiesityksen puutteiden takia kokoomus on jättänyt asiasta vastalauseen. Jotta me pystymme heikompia suojelemaan ja myös vaikuttamaan siihen, että yhteiskunnassa suhtaudutaan vakavammin väkivaltarikoksiin — joihin raiskaus, törkeä raiskaus, selkeästi kuuluvat — niin meidän lainsäädäntömme pitää olla ajan tasalla. Ei riitä myöskään se, että sanotaan, että pitää tiukentaa tulkintaa. Tässä maassa on tietyllä tavalla tulkittu jo vuosia lainsäädäntöä, ja vasta sitten, kun lainsäädäntöä muutetaan, pystytään saamaan uusia normeja myöskin sille tulkinnalle ja oikeasti tekemään ratkaisevia muutoksia. Tämän osalta jää paljon vielä korjattavaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Bergqvist.

18.22 **Sandra Bergqvist r:** Arvoisa puhemies! Kyse on historiallisen suuresta uudistuksesta. Tätä lakiesitystä on huolellisesti työstetty lakivaliokunnassa kevään aikana, ja kiitän kollegoitani hyvästä yhteistyöstä.

Keskustelemme tänään lakiesityksestä, joka nostaa itsemääräämisoikeutta ja vahvistaa seksuaalirikosten vakavuutta. Raiskauksen määrittely muuttuu nyt siten, että jatkossa keskeistä on uhrin oma tahto. Uusi laki lähtee osapuolten suostumuksesta. Jos suostumusta ei ole tai sitä ei voida antaa, on kyse vakavista ja tuomittavista rikoksista. Tämä on merkittävä ajattelutavan muutos.

Uudistuksen avulla pystymme myös suojaamaan paremmin lapsia, jotka ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Kokonaisuudistuksessa alle 16-vuotiaisiin lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset eriytetään aikuisten lainsäädännöstä. On erittäin tervetullut parannus, että lapsiin kohdistuvien seksuaalisten rikosten rangaistukset kovennetaan.

Värderade talman! Genom den här reformen skärps straffen för de flesta sexualbrott. I fortsättningen kan man göra sig skyldig till sexuella trakasserier också på annat sätt än genom att beröra någon. Olovlig spridning av en sexuell bild på någon annan blir ett straffbart sexualbrott.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2022 vp

Sexuella trakasserier och kränkningar är något som alltför många, speciellt unga kvinnor, blir offer för. Tack vare dessa nya bestämmelser blir det möjligt att på ett mer effektivt sätt även ingripa i sexuella kränkningar som sprids via internet.

Jag vill även poängtera det som vi i lagutskottets betänkande lyfte upp: Den nya lagen måste följas upp. Myndigheter måste ges tillräckliga resurser för att effektivt kunna tillämpa de nya bestämmelserna. Det behövs informationskampanjer för barn och unga men också vuxna för att de ska förstå vad det här med samtycke innebär. Vi behöver mer utbildning för poliser, socialarbetare och sjukvårdspersonal då de möter offren och vi behöver också få ändring i hur stränga domar det i framtiden blir.

Sexualbrott hör till de grövsta och vidrigaste och ska och bör också dömas därefter. Satsningar behövs också för att motverka alla former av sexuella trakasserier. Det är så vi når en lyckad reform.

Arvoisa puhemies! Rikoslain seksuaalirikoksia koskevan luvun edellisestä kokonaisuudistuksesta on kulunut peräti kaksi vuosikymmentä. Maailma on tänä aikana muuttunut, ja viime viikonlopun tapahtumat maailmalla osoittavat, miten itsemääräämisoikeus voi vaarantua.

Seksuaalirikoslainsäädännön uudistukselle on todellakin tarvetta. Kiitän ministeriä hänen johdonmukaisesta työstään tämän tärkeän uudistuksen eteen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Könttä, poissa. — Edustaja Juvonen.

18.25 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Myös minä kannatan tätä valiokunnan mietintöön liittyvää vastalauseita, jossa myös perussuomalaisten valiokuntaryhmä on mukana.

Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä aihe ja tärkeä lakiesitys, joskin usein käy niin, että lailla ei kuitenkaan päästä siihen tavoitteeseen, mihin olisi tarve. Jätin jo vuosina 2013 ja 2015 täällä eduskunnassa lakialoitteet liittyen lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalisten hyväksikäyttör rikosten vähimmäisrangaistusten korottamisesta, ja näen, että vieläkin on asiassa tehtävää. Rikoksista annettavien tuomioiden on oltava verrattavissa niiden törkeyksiin ja tekemuotoihin ja siihen, millaiset henkiset ja fyysiset vammat nämä teot jättävät uhreihinsa.

Jätin myös vuonna 2018 keskustelualoitteen liittyen seksuaalirikosten tilanteeseen Suomessa, sillä tilastojen mukaan näiden rikosten määrä on vain kasvussa. Muun muassa vuonna 2021, josta Tilastokeskuksen tiedot minulla tässä ovat, tammi—kesäkuun aikana raiskauksia oli 826, eli niitä oli 160 enemmän kuin vuonna 2020 tammi—kesäkuun aikana, ja lasten seksuaalisia hyväksikäyttöjä taas 976, mikä oli 15,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 20. Eli nämä rikokset eivät näytä loppuvan Suomesta.

En tiedä, millainen tulisi lainsäädännön olla ja millainen tulisi pelotteen olla niille henkilöille, jotka näihin rikoksiin ryhtyvät. On erityisen tärkeää, että jos puhumme maahanmuuttajien tekemistä seksuaalirikoksista, niin olisiko se pelote siinä se, että todellakin maasta pois, jos ei maassa olla maan tavalla? Eli kyllä esimerkiksi näissä tilanteissa tulisi kiireellisesti palauttaa lähtömaahan henkilö, joka tekee näitä rikoksia.

Korostan edelleen myös sitä, että monesti nämä oikeudenkäynnit viivästyvät ja ovat hyvinkin pitkäkestoisia. Silloin kun me puhumme lapsista ja nuorista, olisi erittäin tärkeää, että oikeuskäsittelyt tapahtuisivat mahdollisimman pian. Hyvin usein käy niin, että lapsi ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2022 vp

nuori kehittyy ja kasvaa siinä oikeusprosessin ohessa, ja tämä jos jokin on sellaista henkistä kidutusta, että sen kohteeksi ei ainakaan meidän heikoimpien ja hiljaisimpien lasten ja nuorten soisi joutuvan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

18.28 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä muun muassa edustaja Laiho ja nyt viimeksi edustaja Juvonen puhuivat erittäin hyvin, ja voin oikeastaan yhtyä kaikkeen siihen, mitä he tuossa edellä esiin ottivat.

Tosiaan kun nyt ollaan jo tässä lakiehdotuksen toisessa käsittelyssä, niin sinänsähän tämä pykälien kohtalo taitaa olla jo sinetöity, mutta kyllä itse näen niin, että viimeistään seuraavan hallituksen pitää palata tähänkin asiaan ja edetä tämän opposition vastalauseen mukaan. Kyllä Suomessa ollaan siinä pisteessä, että meillä perinteisesti on ollut vahva luottamus lakiin, vahva luottamus siihen, että oikeusjärjestelmä tuottaa rikollisille sellaisia rangaistuksia kuin pitääkin. Mutta tosiaan viime vuosina — ehkäpä lainsäädännöstä, tunnusmerkistöistä, asteikoista johtuen, toisaalta oikeuskäytännöstä johtuen — varsinkin näistä vakavimmista väkivaltarikoksista, ja kun tässä puhutaan näistä seksuaalirikoksista, mitkä ovat tietysti sitä erityisen törkeää väkivaltaa niin fyysisessä kuin henkisessä mielessä, niin rangaistukset ovat jääneet liian vaatimattomiksi suhteessa siihen, kuinka vakavia nämä teot ovat. Näiden rangaistusten koventaminen kautta linjan on perusteltua. Maltillinen koventaminen auttaa siinä, että näitä tekoja pystytään myöskin ennalta estämään. Tässä mielessä näen myös, että hyvin maltillisella koventamisella myös tosiaan maahanmuuttajataustaisilla rikollisilla — jotka valitettavasti näiden rikosten osalta tilastoista erottuvat — juuri se turvapaikan menettäminen, karkottaminen maasta, tulisi herkemmin kyseen, ja se auttaisi varmasti siihen, että tämä sopeutuminen suomalaiseen oikeusjärjestelmään ja suomalaiseen kulttuuriin tässä mielessä — että toisten ihmisten koskemattomuus on turvattu kaikissa olosuhteissa — tapahtuisi varmaan nopeammin.

Eli kannatan näitä edellä esitettyjä näkemyksiä ja myös näitä näkemyksiä, joita on kirjattu opposition yhteiseen vastalauseeseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

18.31 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Kuten näissä kaikissa edeltävissä puheenvuoroissa on todettu, seksuaalirikokset ovat poikkeuksellisen julkea rikoksentekomuoto, ja on erittäin hyvä, että me tätä lainsäädäntöä kehitämme.

Muutama huomio tästä käydystä keskustelusta, joka tässä tuli esille. Ensimmäinen huomio on se, että ylipäätään tässä painotetaan useissa puheenvuoroissa rangaistuksia — rangaistuksia vain tulisi koventaa. Kyllä, on tiettyjä rikoslajeja — kuten lapsiin suuntautuvat rikokset, ehkä digiverkossa olevat toiminnallisuus, väkivaltavideot ja niin edelleen — joista ei edes ole kunnon lainsäädäntöä, rangaistuksia, olemassa, ja niissä ehdottomasti on mitä suurimmassa määrin rangaistuksia kovennettava. Saattaa olla myöskin muita osa-alueita, seksuaalirikoksissa se on mahdollista. Mutta se, että me puhumme vain rangaistuksista ja pelotteesta ensisijaisena keinona — tässä joku sanoi — tuntuu vähän oudolta siinä tilanteessa. Kuitenkin kaikkein tärkeimmät muodot ovat valvonnan tehostaminen, valistustoiminta ja nämä muodot, joissa meidän täytyisi nimenomaan pyrkiä kehittämään eteenpäin omaa kulttuuriamme, yhteisöä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2022 vp

Toinen ongelma, mikä tässä tuli — viimeksi edustaja Auton puheenvuorossa — oli se, että ulkomaalaisväestö erottautuu tässä rikoslajikkeessa erityisesti. En olisi oikein halukas, arvoisa puhemies, nyt nostamaan esille jotakin väestöryhmää sinänsä, koska seksuaalirikokset ovat kuitenkin etnisistä taustoista riippumatta yhteistä taakkaa tässä yhteiskunnassa. Ulkomaalaisväestö erottautuu siinä suhteessa kyllä, että a) ulkomaalaisväestöön luettaan myöskin turistit, jotka maassa käyvät, ja b) siinä, että suhteessa heidän lukumääräänsä he syyllistyvät enemmän seksuaalirikoksiin kuin kantasuomalaiset. Mutta ylivoimainen valtaenemmistö seksuaalirikoksista Suomessa on kantasuomalaisten tekemiä, ja tässä suhteessa ulkomaalaisväestön esille nostaminen erityisesti ei ole kovin palkitsevaa. Ja kannattaa muistaa myöskin se, että suomalaiset ihmiset suhteessa määriin syyllistyvät seksuaalirikoksiin ulkomailla huomattavasti enemmän kuin kotimaassaan, jolloin tämäkin poikkeava tilanne, mikä siinä on, että ihmiset tulevat ulkomailta tänne ja syyllistyvät seksuaalirikoksiin, tulee osittain selitettyä.

Mutta, arvoisa puhemies, ehkä kaikkein tärkein seikka, johon minä haluaisin kiinnittää myöskin omassa puheenvuorossani huomiota — ja mihin useissa puheenvuoroissa täällä jo puututtiinkin — on lapsiin suuntautuva seksuaalirikollisuus. Se on itse asiassa kaikkein kuvottavin osa tässä osa-alueessa. Avuttomat ihmiset, jotka ovat kasvuiässä, kasvuvaiheessa, joutuvat uhreiksi. Tämä on niin kammottava osa-alue, että siinä minä voin kyllä tunnistaa myöskin sen ajatuksen, että rangaistusten täytyisi olla sen mittaluokan rangaistuksia kuin aiheutettu vahinkokin luonteeltaan on. Ja tässä suhteessa edustaja Laihon puheenvuoro minusta oli erittäin painava, kun hän viittasi tähän verkossa, digimaailmassa, tapahtuvaan todellisuuteen, joka on luotu, jossa herkutellaan mitä julkeimmalla väkivallalla. Tähän meidän täytyy saada selkeämpi, parempi valvonta, tehokas valvonta, ja siellä tapahtuvat rikokset täytyy aidosti tunnistaa rikoksiksi, ja niihin kyllä rangaistuksia sitten myöskin mukaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Jari.

18.34 Jari Kinnunen kok: Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Olen ollut tässä käsittelyssä mukana ja yhdyn kyllä siihen, että valiokunnassa hyvin tästä asiasta keskusteltiin, mutta valitettavasti tähän nyt jää oikeasti näitä aukkoja, jotka pitää korjata.

Meillä on tilanne niin, että jos seksuaalirikos kohdistuu alle 18-vuotiaaseen, niin se vanhenee vasta, kun tämä henkilö on täyttänyt 28 vuotta. Eli jos johonkin lapseen on kohdistunut seksuaalirikos, niin tämä teko vanhenee vasta, kun tämä henkilö on 28-vuotias. Sillä on siis tarkoitettu jo antaa riittävä aika tälle ihmiselle toipua niin paljon, että hän pystyisi tekemään siitä ilmoituksen. No, sehän silloin tarkoittaa sitä, että lainsäätäjä on katsonut tämän törkeäksi väkivaltarikokseksi, jopa viharikokseksi, seksuaalirikokseksi, joka turmelee sen lapsen ja nuoren pitkäksi, pitkäksi aikaa, jopa koko elämäksi, mutta sitten — minä kutsun tätä nyt hieman tämmöiseksi setämieslaiksi — annetaan neljän kuukauden alin raja. Eihän tällaista voida säätää millään järjellä. Ihmettelen niitä meidän naisedustajia, jotka yleensä lähtivät suostumaan tähän asiaan. Samoin kuin naisen raiskaaminen — mieskin voidaan raiskata, olen semmoisiakin asioita ollut tutkimassa — raiskaaminen, vaikka ihminen on jo aikuinen, jättää häneen pysyvät jäljet. Vuoden tuomio tai alle kahden vuoden tuomio ehdollisena — neidän nauravat meille, nämä rosvot. Siksi on tärkeitä se kaksi vuotta.

Sitten, kun täällä sanotaan, että ulkomaalaisia ei pitäisi nostaa esille. Kyllähän se nyt on kuitenkin niin, että jos meillä on 5 prosenttia ulkomaalaistaustaisia ja heistä 25,7 prosent-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2022 vp

tia tekee ja syyllistyy seksuaalirikokseen, niin onhan se merkittävä luku, vaikka me kantasuomalaiset tietysti valtaväestönä teemme niitä enemmän. Eikö meille nyt riitä ihan, että tehdään itse täällä niitä rikoksia eikä tuoteta rikoksentekejiä muualta? Tämä laki täytyy saada uudelleen käsittelyyn välittömästi, kun hallitus saadaan vaihdettua. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää, poissa. — Edustaja Talvitie.

18.37 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on vahvistaa seksuaalisen itsemääräämisoikeuden ja henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaa. Tarkoitus on myös yhdenmukaistaa ja selkiyttää seksuaalirikoksia koskevia säännöksiä rikoslaissa. Koska en pystynyt lain ensimmäisessä käsittelyssä tätä puheen-
vuoroa pitämään, niin pidän sen tässä toisessa käsittelyssä.

Keskeinen muutos on raiskausrikosta koskevan säännöksen muuttaminen suostumusperusteiseksi. Tämä toteutettaisiin säätämällä raiskauksen keskeiseksi tunnusmerkiksi sukupuoliyhteydessä oleminen sellaisen henkilön kanssa, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti — tämä on hyvä ja kannatettava asia. Vastaavalla tavalla muissa seksuaalirikoksissa keskeistä on se, ettei seksuaalisen teon kohde osallistu siihen vapaaehtoisesti. Tämän mukaisesti pakottaminen seksuaaliseen tekoon korvattaisiin säännöksellä seksuaalisesta kajoamisesta. Seksuaalisen ahdistelun rangaistavuus laajenisi myös muihin kuin koskettelutekoihin. Seksuaalisen kuvan luvaton levittäminen säädettäisiin seksuaalirikoksena rangaistavaksi.

16 vuotta nuorempiin lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia koskevat säännökset erotettaisiin pääosin aikuisia koskevista säännöksistä. Lasten koskemattomuuden ja häiriöttömän kehityksen suojaa vahvistettaisiin säätämällä uusina rikoksena lapsen raiskaus ja seksuaalinen kajoaminen lapseen. Myös 16 mutta ei 18 vuotta täyttäneitä lapsia suojattaisiin edelleen aikuisiin nähden laajemmilla erityissäännöksillä.

Arvoisa puhemies! Tämän lakimuutoksen taustalla on tärkeä kansalaisaloite, mutta tähän liittyy myöskin useampi kannatettava, kollegan alkuun laittama lakialoite, jollaisen itsekin olen aikanaan allekirjoittanut — muun muassa edustaja Keto-Huovisen lakialoite 24/2020, jossa ehdotettiin rikoslain 17 luvun muuttamista siten, että säädetään raakaa väkivaltaa sisältävän kuvamateriaalin hallussapito levittämisen ohella rangaistavaksi, ja muita rikoslain muutoksia, joissa säädettäisiin rangaistavaksi lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä kuvaavan materiaalin hallussapidon törkeä tekemuoto. Ja muun muassa näiltä osin tämä hallituksen esitys jää niin sanotusti korjaussarjaa vaille.

On tärkeää, että väkivaltakuvauksen hallussapito kriminalisoitaisiin. Internetissä leviää valtavia määriä lasten hyväksikäyttömateriaalia ja sen rinnalla myös erilaista väkivaltamateriaalia, jossa lapsia kidutetaan ja pahoinpidellään. Voimassa olevan lainsäädännön tai hallituksen esityksen mukaan väkivaltakuvauksen hallussapito ei Suomessa ole rikos. Suomessa materiaalia saa ladata ja katsoa, mutta rangaistavaa siitä tulee vasta, jos sitä levittää eteenpäin, ja tämä asia on korjattava. Myöskin lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidolle on säädettävä törkeä tekemuoto.

Teknologian kehittyessä laitteiden tallennuskapasiteetit ja poliisien kotietsinnöillä takavarikoiman materiaalin määrät ovat kasvaneet räjähdysmäisesti. Yhdessäkin tapauksessa kuvia voi olla kymmeniätuhansia ja videoita satoja tunteja. Näissä materiaaleissa lapset ovat vakavien rikosten uhreja, ja ilmoitusten määrät näistä rikoksista ovat kasvaneet samalla, kun materiaalin tuotanto ja saatavuus ovat lisääntyneet. Näille on olemassa myös valta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2022 vp

va markkina, koska arvioidaan, että vuosittainen arvo lasketaan miljardeissa euroissa. Emme voi sallia tällaisen markkinan kehittymistä.

Nykyinen lainsäädäntömme ei ole pysynyt teknologian kehityksen mukana. Kansainvälisessä vertailussa Suomen lainsäädäntö laahaa ankarasti monen muun maan perässä, mikä johtuu jo perusteeltaan siitä, että Suomen tällaiseen materiaaliin liittyvä lainsäädäntö on ajalta ennen sosiaalista mediaa. Eli tärkeää on, kuten myöskin osan kollegoiden vastalauseesta käy ilmi tämän hallituksen esityksen käsittelyssä lakivaliokunnassa, että näihin asioihin on todellakin ajanmukaistettava meidän lainsäädäntöämme. Ja koska olemme kuitenkin tämän kahden vuoden aikana näyttäneet, että kun on tahtoa, niin sitä lainsäädäntöä pystytään myöskin ripeästi päivittämään ja ajanmukaistamaan, niin toivon todellakin, että näin tehdään varsinkin näiden lasten seksuaalisesti esittävien kuvien ja myöskin väkivaltakuvauksen hallussapidon kriminalisoinniksi.

Sitten tästä hallituksen esityksestä vielä. Keskeisistä seksuaalirikoksista säädettäisiin myös törkeät tekemuodot, ja muihin seksuaalirikoksia koskeviin säännöksiin ja muihin lakeihin kuin rikoslakiin tehtäisiin lähinnä tarkentavia ja teknisluonteisia muutoksia. Uudet rikostunnusmerkitöt merkitsisivät seksuaalirikoksina rangaistavien tekojen alan laajentamista. Myös sukupuoliyhteyden määritelmää laajennettaisiin, ja seksuaalirikosten rangaistusasteikot ankaroituisivat tuntuvammin lapsiin kohdistuvien rikosten osalta. Mutta päivitystä tarvitaan nimenomaan tänne kuvamateriaalin hallussapitoon ja levittämiseen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savio.

18.43 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tuomioistuinten seksuaalirikostapauksissa tekemät päätökset ovat valitettavan usein poikenneet kansalaisten yleisestä oikeustajusta, ja siksi lainsäädäntöä tulee selkeyttää tunnusmerkistön osalta ja rangaistusasteikkoja kiristää tuntuvasti. Erityisesti tarvitaan rangaistusasteikkojen alarajojen selvää nostoa, jotta seksuaalirikoksista annettavat tuomiot olisivat jatkossa käytännössä aina ehdottomia.

Täällä eduskuntakeskustelussa on nostettu esille myös maahanmuuttajien tekemät seksuaalirikokset, ja myös niihin on suhtauduttava hyvin tiukasti, varsinkin kun tietyt ryhmät ovat tilastoissa selvästi yliedustettuina. Hyssyttelyyn ei ole tässä asiassa mitään syytä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat tehneet vuosien kuluessa lukuisia lakialoitteita tilanteen korjaamiseksi, mutta valitettavasti niitä ei ole hyväksytty täällä eduskunnassa. Myös opposition viime viikolla tekemät seksuaalirikoksia koskevat esitykset varsinkin minimirangaistusten korottamiseksi hävisivät äänestyksissä.

Perussuomalaiset saivat vuonna 2015 neuvoteltua hallitusohjelmaan seuraavan kirjauksen: ”Hallitus parantaa rikoksen uhrin asemaa rikosprosessissa lainsäädäntöä kehittämällä. Varmistetaan, että rikoksista annettavat rangaistukset ovat oikeudenmukaisessa suhteessa teon moitittavuuteen. Tarkistetaan ensikertalaisuussäännöksiä, väkivaltarikosten sekä lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalirikosten rangaistustasoa.”

Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä silloinen kirjaus oli erinomainen, ja joitakin korjauksia lainsäädäntöön on saatukin, mutta valitettavasti työ on edelleen tältä osin pahoin kesken. Toivonkin syvästi hallituksen, joko tämän nykyisen tai viimeistään seuraavan hallituksen, ryhtyvän määrätietoisiin toimiin suomalaisten fyysisen koskemattomuuden turvaamiseksi. Erityisesti lapset tarvitsevat paitsi vanhempiensa myös lainsäätäjän suojelua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2022 vp

Lapseen kohdistuvista seksuaalisista teoista tuomittavien rangaistusten vähimmäistason nostaminen vastaa selkeästi yleistä oikeustajua.

Arvoisa puhemies! Lainsäädännön tehtävänä on suojata kaikkein heikoimpien kansalaisten oikeuksia, ja tämä korostuu erityisesti lasten seksuaalisen hyväksikäytön tapauksissa. Tätä aihealuetta koskevan lainsäädännön suhteen eduskunnalla on vielä hyvin paljon korjattavaa, ja edellä mainitusta vanhan hallitusohjelman kirjauksesta voi ottaa tulevaisuudessakin mallia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

18.46 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Paljon on jo sanottu tästä seksuaalirikosten lainsäädännön uudistamisesta, mutta ajattelin tuoda esille muutamia kohtuullisen tuoreita tulokulmia.

Ensinnäkin tämä rangaistuskäytäntö ja kriminaalipolitiikka ylipäänsäkin Suomessa. Monta kertaa, kun esimerkiksi kansanedustaja ihmettelee, että kylläpäs tuosta törkeän kuu-loisesta raiskauksesta tuomittiin pieni ja lievä tuomio, joka istutaan vielä ehdollisena, siitä tulee palautetta, että tähän itse säädätte ne lait. Niin. Ollaan taas kerran siinä tilanteessa, että tässä salissa ihmetellään, että kun olemme säätäneet sellaisen lain, että jostain rikoksesta voidaan tuomita vaikkapa 1—10 vuotta vankeutta, ja käytännössä oikeusistuimet tuomitsevat sitä vankeutta jotakuinkin puolitoista vuotta, niin miksi näin sitten on. Miksi oikeusistuimet tuomitsevat näitä asioita tällä tavalla, ja millä oikeudella Rikosseuraamuslaitos itse asiassa antaa näiden tuomioiden mennä ehdollisena tietyn rajan alittaessa sen vankeusajan? Nämä ovat mielenkiintoisia kysymyksiä, ja ihmettelen, onko todellakin kansanedustajien ainoa keino vaikuttaa näihin asioihin se, että me nostaisimme mekaanisesti näiden rikosten minimirangaistusta. Eikö meillä ole mitään muuta keinoa puuttua siihen, että oikeuslaitos ei tuomitse kuten lainsäätäjä on halunnut?

Toisena asiana: Kun täällä on useissa yhteyksissä otettu esille kysymys siitä, että tietyt ulkomaalaistaustaiset ryhmät syyllistyvät erityisen usein tällaisiin seksuaalirikoksiin, tietyistä kulttuuripiireistä tulevat henkilöt erityisesti, niin ainakin edustaja Kimmo Kiljunen oli sillä linjalla, että tästä asiasta ei tulisi suurestikaan keskustella. Minun mielestäni tämä asia on taas äärimmäisen oleellinen, ja tämä pitäisi ottaa esille myös laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa kuin pelkästään seksuaalirikoslainsäädännön suhteen. Onhan niin, että nämä ilmiöt toistuvat samanlaisina aivan kaikkialla sivistyneessä maailmassa, että kun tietyistä taustoista tulevia henkilöitä muuttaa Euroopan maihin, niin he syyllistyvät seksuaalirikoksiin useammin kuin kantaväestö. Tämä ilmiö toistuu aivan samanlaisena kaikissa maissa. Tästä täytyykin vetää laajempi johtopäätös maahanmuuttopolitiikan suhteen, sen suhteen, millaista maahanmuuttoa me haluamme, koska on aivan selvä asia, että kun nämä ilmiöt vain toistuvat tällaisina, niin ainoa keino vähentää tätä rikollisuutta on vähentää maahanmuuttoa tällaisen kulttuuriperimän maista, ja tällaisiin toimenpiteisiin meidän täytyy ryhtyä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

18.49 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Keskustelussa ovat seksuaalirikokset ja niiden tuomiot ja erityisesti raiskausrikos. Tässä hain yhtä uutista, ja lainaan sitä: Varsinais-Suomen kärjäoikeus oli tuominnut 23-vuotiaan raiskaajan kahden vuoden ehdottomaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2022 vp

vankeuteen kerrostalon rappukäytävässä tapahtuneesta raiskauksesta. Kuitenkin sitten tuoreessa päätöksessään Turun hovioikeus alensi tuomion vuoden ja kymmenen kuukauden mittaiseksi. Koska vuonna 96 syntyneellä raiskaajalla ei ollut tilillään aiempia tuomioita, hovi määräsi sen ehdolliseksi. Uhrille maksettavaksi määrätty 8 400 euron korvaukset hovioikeus piti ennallaan. Elikkä raiskauksesta ehdollista hovikäsitteilyn jälkeen.

Sitten minulla on tässä toinen uutinen, jota minä nyt haluan vähän rinnastaa tähän, joskin määrä tässä on hyvin suuri, mutta joku on salakuljettanut nuuskaa Suomeen. Tämä vei yli kahdeksi vuodeksi vankilaan ja toi 572 000 euron korvaukset.

Arvoisa puhemies! ”Päätekijän menettämä rikoshyöty oli sen sijaan merkittävä ja valtiolle korvattavat verot jopa massiiviset: Määrättiin menettämään 88 660 euroa ansaitsemiaan tuloja ja korvaamaan 572 000 euroa veroja Suomen valtiolle. Reilut 100 000 tästä summasta jakautuu yhteisvastuullisesti tekijän ja autokuskin välille.” Elikkä jos nuuskaa tuomalla voi saada paljon kovemman tuomion kuin raiskaamalla jonkun, niin kyllähän tässä jotakin pahasti on vialla. Mielestäni nämä ovat rikoksina hyvin erilaisia, ja nämä tuomiot eivät kyllä yhtään käy yksiin.

Me perussuomalaiset olemme puhuneet erittäin pitkään erityisesti raiksausrikoksista, että niitä tuomioita pitäisi kiristää. Vuonna 2014 Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos teki tutkimuksen maahanmuuttajien rikollisuudesta eri aloilla, ja tietyistä maista Suomeen tulleet maahanmuuttajat syyllistyivät tähän 17,5 kertaa useammin kuin suomalaiset. Siis tämä on ihan hälyttävää. Mielestäni jos meillä on itselläkin rikollisia, niin siihen, miten me kohdellaan ulkomailta tulevia rikollisia täällä ja hyysätään heitä, pitää puuttua ja nämä kaikki tuomiot pitää koventaa, ovat he sitten kantasuomalaisia tai ulkomaalaisia. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Jari.

18.52 Jari Kinnunen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Vähän näkökulmaa tuolta tutkinnan puolelta: Kun poliisi lähtee näitä asioita tutkimaan, niin siellähän tietysti ensimmäisenä on se kotietsintä, joka tehdään. Nämä ihmiset, jotka joutuvat näitä tutkimaan, traumatisoituvat sitten tästä materiaalista, jota he joutuvat käymään läpi tuntikausia, viikkokausia, ja täällä talossa ei katsota, että sen pitäisi olla rangaistavaa. Sen sijaan se kuuluu ikään kuin poliisimiehen tai -naisen etuihin, että hän saa siitä psyykkisiä vaurioita. Tämä on hyvä näkökulma pitää mielessä, että se materiaali on niin rankkaa, että kyyniset poliisitkin saavat sellaisia psyykkisiä oireita, että he tarvitsevat sitten työnohjausta.

Sitten otan vielä hieman kantaa ulkomaalaistaustaisten tekemiin rikoksiin. Jos katsotaan, että me emme voi niitä laittaa tähän rikoslakiin, niin minä olen tehnyt lakialoitteen koskien ulkomaalaislain 9 lukua ”Maasta poistaminen”. Se pitää yksinkertaistettuna sisällään sen, että kaikki ne ulkomaalaiset, ulkomaalaistaustaiset, jotka eivät ole Suomen kansalaisia ja jotka voidaan maasta karkottaa, karkotetaan, kun he ovat saaneet tuomion seksuaalirikoksesta, mistä tahansa seksuaalirikoksesta — koska se lähtee siitä, se on vähän semmoinen juttu, että kun sinä ensin vähän katselet pornoa ja pikkulapsia, sitten sinä rupeat niitä tuolla käpälöimään, niin sitten menee koko ajan vakavammaksi ja vakavammaksi se homma. Ennalta estävässä mielessä ei muuta kuin sulkaa ja kotiin.

Sitten Jani Mäkelälle sanon: 40 vuotta poliisissa, ja olen kyllä monesti ihmetelty, minäkin käläistä lainsäädäntöä täältä tulee.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hänninen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2022 vp

18.54 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Nyt on kuitenkin tärkeästä kokonaisuudistuksesta kysymys, eli seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksesta, ja kyllä kannan ihan samalla tavalla huolta siitä, millä tavalla meidän oikeusjärjestelmässä vakavista seksuaalirikoksista annetaan tuomioita. Elikkä täällä nousi useissa kollegoiden puheenvuoroissa huoli siitä, ovatko ne rikoksista annetut tuomiot kansan oikeustajun mukaisia ja ovatko ne tarpeeksi kovia, ja kyllä aika usein itsekin olen ihmetellyt, kun olen lehdestä lukenut tapauksista, joissa annetaan pari vuotta ehdotonta ja sitten siitä saakin vain ehdollista. Että ihan sama huoli.

Kuitenkin nytten kokonaisuudistuksessa yksi iso ja ehkä tärkein muutos edelliseen on se, että uusi lainsäädäntö perustuu uhrin suostumukseen, eli suostumus pitää olla. Sitten toinen on se, että laki selkeyttää lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten sääntelyä ja tiukentaa samalla myös rangaistuksia, ja tätä tämä sali käsittääkseni on vaatinut.

Keskeinen muutosehdotus tässä paketissa on alle 16-vuotiaisiin lapsiin kohdistuvien seksuaalirikossäännösten eriyttäminen aikuisia koskevista säännöksistä. Kyseisiä säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi eri tavoin lapsen koskemattomuuden ja häiriöttömän kehityksen suojan vahvistamiseksi. Suojaikärajaksi ehdotetaan nykyiseen tapaan 16 vuotta ja tilanteessa, jossa tekijä on lapsen vanhempi tai vanhempaan rinnastettavassa asemassa lapseen nähden, 18 vuotta.

Uusina rikoksina säädetään lapsenraiskaus ja seksuaalinen kajoaminen lapseen. Toisin kuin raiskausrikoksessa, lapsenraiskauksessa rangaistavuus ei perustu vapaaehtoisuuden puuttumisen vaan edellyttää pelkästään tahallista sukupuoliyhteyttä alle 16-vuotiaan kanssa.

Myös 16 mutta ei 18 vuotta täyttäneitä lapsia suojattaisiin edelleen aikuisiin nähden laajemmin erityissäännöksillä, ja tämä on kyllä erittäin tervetullutta.

Seksuaalirikoksina rangaistavien tekojen ala myös laajenee, muun muassa sukupuoliyhteyden määritelmää laajennetaan. Tärkeästä tekemuodosta säädetään selkeästi. Seksuaalisesta hyväksikäytöstä säädetään muuta lainsäädäntöä täydentävästi, varsinkin heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden seksuaalista itsemääräämisoikeutta suojellen. Seksuaalisen ahdistelun määritelmää myös laajennetaan.

Elikkä erittäin kattava kokonaisuudistus, jossa on erittäin tärkeitä muutoksia ja uudistuksia nimenomaan seksuaalisen rikoksen uhria ajatellen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Talvitie.

18.57 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Jatkona vielä tuolle äskeiselle puheenvuorolleni ja mitä edustaja Kinnunen toi tässä hyvin esiin: Tämä materiaali, mikä leviää netissä ja jota käytetään myöskin taloudellisessa hyötytarkoituksessa ja joka liittyy lapsiin ja on seksuaalissävytteistä tai raakaa väkivaltaakin sisältävää, on tosiaan sellaista, joka traumatisoi poliiseja, mutta ei lainsäädännössämme ole vielä törkeän teon piirissä. Pelkkä ajatus jo saa heräämään sellaisia tunteita, joita on vaikea sanoiksi pukea, ja myöskin pettymystä, sillä tämä sali kyllä pystyy parempaan.

On todella tärkeää, että tähän asiaan paneudutaan. Meillä on toki muitakin sellaisia lainsäädäntöaukkoja, jotka eivät ole vielä ajan tasalla, mutta kun tämä on kuitenkin tämän rikoslain 20 luvun kokonaisuudistuksessa tunnistettu asia ja siihen liittyy lakialoitteita ja muita, niin toivon, että tämä asia saa korjauksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

18.59 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Nyt, kun tuolta salin toiselta laidalta nousi esiin suostumuksen antaminen seksuaaliseen tapahtumaan, niin tämä voi olla kyllä — en tiedä, mitä rikoskonstaapeli ajattelee asiasta, mutta tuleeko se vaikeuttamaan tätä oikeuskäsittelyä sitten, jos jokaisella ihmisellä on syyttömyysolettama? Ja kenelle siinä tulee tämä näyttövelvollisuus siitä, oliko suostumusta: Onko se tällä henkilöllä, joka ilmoittaa raiskauksesta — joutuuko hän näyttämään toteen sen, että suostumusta ei ollut annettu — vai pitääkö tämän syytetyn pyrkiä näyttämään se, että siihen oli suostumus? Varmaan hyvä tarkoitus tällä asialla, mutta vasta oikeuskäytännöt varmaan näyttävät sen, onko tämä suostumuksen antaminen ja sen toteen näyttäminen jopa hankalampi tälle asialle. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Jari.

19.00 **Jari Kinnunen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Olen tainnut olla rikoskonstaapeli joskus 80-luvulla, mutta ei sillä niin väliä.

Minä olen tässä sanonut, että tämä on äärimmäisen hyvä periaatteellinen siirtymä siihen suostumusperusteisuuteen, ja olen sen takana aivan sataprosenttisesti. Mutta valitettavasti tutkinnanjohtajana minun on pakko varoittaa, että älkää nyt henkeänne pidätelkö, että tästä rupeaisi ropisemaan entistä enemmän niitä rangaistuksia. Se näyttökysymys on edelleenkin kahden ihmisen välillä tapahtuneessa tapahtumassa, ja se on saatava esille. Poliisi ei pistä sanoja kenenkään suuhun. Poliisi hankkii sen näytön, minkä poliisi pystyy tuolla tekemään. Käytännössä en usko, että tähän tulee kovin paljon helpotusta, mutta periaatteellisenä kannanottona tähän on itsestäänselvä, että suostumus pitäisi olla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 13/2022 vp sisältyvät 1.—16. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä kansalaisaloitteeseen KAA 2/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin LA 24, 51, 96/2020 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.